

**De Invloed van de Sociale Injunctieve Buurtnorm en Attitude op Bereidheid tot
Deelname aan een Ecodorp**

Ilse Arentsen

Studentnummer: s4734785

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3A-BT15: Bachelor These

Supervisor: Dr. Fleur Goedkoop

Beoordelaar: Prof. Dr. Ellen van der Werff

In samenwerking met: Sean Bouma, Dion Lorkeers en Femke Remmen.

6 April 2025

Abstract

This study examines the effect of a social injunctive neighborhood norm on the willingness to participate in an ecovillage, and whether this effect is mediated by people's attitudes toward ecovillages. Mediation is considered because previous research has identified many predictors of certain behaviors but has paid less attention to how these predictors interact with one another. Understanding this interaction is important in order to effectively target both the injunctive social norm and attitudes toward ecovillages, thereby increasing people's willingness to participate. The study was conducted among 174 participants, aged between 18 and 77 years old. The ecovillage in question is the Paradijsvogeltoin, located in the Oosterparkwijk neighborhood of Groningen. All participants were residents of Oosterparkwijk. The results show that there is a relationship between the social injunctive neighborhood norm and the willingness to participate in an ecovillage, and that this relationship is fully mediated by people's attitudes toward ecovillages. In other words, the social injunctive norm influences people's attitudes toward ecovillages, which in turn affects their willingness to participate. It is important for future research to explore whether the social injunctive neighborhood norm and attitudes toward ecovillages also influence actual participation, rather than just the willingness to participate, as was the focus of this study. Actual participation in ecovillages plays a crucial role in collectively addressing climate change.

Abstract

In dit onderzoek wordt gekeken naar het effect van een sociale injunctieve buurtnorm op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp en of dit effect gemedieerd wordt door de attitude tegenover ecodorpen van mensen. Er wordt gekeken naar een mediatie omdat in voorgaande onderzoeken al heel veel voorspellers van bepaald gedrag naar voren komen, maar minder wat nou het effect tussen deze voorspellers onderling is. Dit is van belang om zo in te kunnen spelen op zowel de injunctieve sociale buurtnorm en de attitude tegenover ecodorpen om zo mensen eerder deel te laten nemen aan een ecodorp. De studie is uitgevoerd onder 174 participanten, variërend tussen de leeftijd van 18 jaar en 77 jaar oud. Het ecodorp waarnaar gekeken wordt in dit onderzoek is de Paradijsvogeltuin in de Oosterparkwijk in Groningen, de deelnemers komen allemaal uit de Oosterparkwijk. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat er een relatie is tussen de sociale injunctieve buurtnorm en de bereidheid tot deelname aan een ecodorp en dat deze relatie volledig gemedieerd wordt door de attitude van mensen tegenover ecodorpen. Dit betekent dus dat de sociale injunctieve norm van mensen effect heeft op de attitude van mensen tegenover een ecodorp en dit vervolgens een effect heeft op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Het is van belang om in de toekomst te kijken of de sociale injunctieve buurtnorm en de attitude tegenover een ecodorp ook daadwerkelijk effect hebben op het deelnemen aan een ecodorp en niet enkel op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp zoals in dit onderzoek gebeurd is. Het daadwerkelijk deelnemen aan een ecodorp zorgt er namelijk voor dat we gezamenlijk als mensen de klimaatverandering tegen kunnen gaan.

De Invloed van de Sociale Injunctieve Buurtnorm en Attitude op Bereidheid tot Deelname aan een Ecodorp

De ernst van klimaatproblemen waarmee de wereld tegenwoordig te maken heeft, neemt alsmaar meer toe (Fielding et al., 2016). Het heeft een negatieve invloed op de gezondheid van mensen, economische vooruitzichten en verschillende basisbehoeften van mensen zoals schoon drinkwater en voedsel (IPCC, 2014). Om dit probleem tegen te gaan is het van belang om te kijken naar strategieën en oplossingen die hierbij kunnen helpen. Eén van de manieren om bewust bezig te zijn met het klimaat is de ontwikkeling van verschillende soorten energiegemeenschappen, een voorbeeld hiervan zijn ecodorpen (Goedkoop et al., 2022). Dit zijn lokale gemeenschappen gevormd uit buurtinitiatief die duurzaam energiedrag promoten en toegankelijker willen maken in lokale gemeenschappen. Verder helpt een ecodorp mensen binnen een gemeenschap met elkaar in contact te komen en gemeenschappelijke doelen te stellen en na te leven (Goedkoop et al., 2022). Binnen een ecodorp wonen ook een minimumaantal mensen, daarnaast is deelname aan activiteiten en betrokken zijn bij het ecodorp ook mogelijk zonder er daadwerkelijk te wonen. Huidig onderzoek richt zich voornamelijk op de individuele gedragsverandering als het aankomt op klimaatverandering. Hoewel deze individuele aspecten van belang zijn, is het aanzienlijk effectiever om collectief te handelen bij de aanpak van klimaatverandering (Bamberg et al., 2015). Klimaatverandering is namelijk een grootschalig collectief probleem, het is het resultaat van collectief gedrag en niet enkel van persoonlijk gedrag (Fritsche et al., 2018). Het doel van ecodorpen is dat, hoe meer mensen er mee doen, hoe meer mensen hun steentje bijdragen om klimaatverandering tegen te gaan. Op deze manier hebben mensen gezamenlijk ook meer impact op de klimaatverandering. Ecodorpen sluiten dus mooi op aan op het collectief handelen, met betrekking op milieuvriendelijk gedrag. In dit onderzoek ligt de focus zowel op persoonlijke factoren als collectieve factoren die het milieuvriendelijke gedrag

beïnvloeden en om specifiek te zijn, met betrekking op milieuvriendelijk gedrag in de vorm van het deelnemen aan een ecodorp. Ondanks de voordelen die een ecodorp met zich meedraagt voor het klimaat en voor de lokale gemeenschap blijft het aantal mensen dat zich daadwerkelijk bij een ecodorp aansluit vrij laag. Dit fenomeen sluit aan bij de intention-behavior gap, de kloof die bestaat tussen de intentie om maatregelen te nemen tegen klimaatverandering en de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen (Osberghaus et al., 2025). Interessant is om te kijken welke factoren een rol spelen bij het uitvoeren van milieuvriendelijk gedrag en hoe we deze intention-behavior gap kunnen verkleinen. De vraag is dus in hoeverre mensen bereid zijn om deel te nemen aan een ecodorp en welke factoren hierbij een rol spelen. De factoren waar dit onderzoek zich op richt zijn de sociale injunctieve buurnorm en de attitudes van mensen ten aanzien van ecodorpen en hoe deze factoren invloed hebben op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

Sociale normen

Een bekende voorspeller van gedrag zijn sociale normen (Cialdini et al., 1991). De sociale norm beïnvloedt gedrag afhankelijk van de situatie en of ze in die situatie worden geactiveerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen twee verschillende soorten sociale normen. De eerste soort van de sociale norm is de descriptieve norm, die norm kijkt naar wat mensen in een bepaalde situatie daadwerkelijk doen qua gedrag. Daarnaast is er een tweede soort van de sociale norm, namelijk de injunctieve norm. Deze norm kijkt naar wat mensen goedkeuren of afkeuren in een bepaalde situatie (Cialdini et al., 1991). Dit wil zeggen dat als iemand het gevoel heeft dat de mensen om zich heen verwachten dat iemand bepaald gedrag vertoont, dit druk kan creëren die ervoor zorgt dat de mensen dit gedrag ook gaan vertonen (Smith & Louis, 2009). In dit onderzoek wordt er gekeken naar de injunctieve norm, en meer specifiek wordt er gekeken naar de zogenoemde sociale injunctieve buurnorm. Deze norm verwijst naar wat mensen denken dat hun buurt van hen verwacht met betrekking tot het uitvoeren van

bepaald gedrag. In dit geval gaat het om de veronderstelde verwachtingen over deelname aan een ecodorp. Het ecodorp waar deze sociale injunctieve norm voor gemeten is, is de Paradijsvogeltuin in de wijk Oosterpark in Groningen.

De injunctieve sociale buurnorm is altijd ingebed in een sociale context en gebonden aan een groep (Tiemeijer et al., 2009). De mate waarin sociale normen van een groep van invloed zijn op het gedrag wordt onder andere bepaald door de mate waarop deze sociale norm door iemand wordt geïnternaliseerd (Haslam, 2004). Dit wil zeggen, de mate waarin de sociale norm uit de buurt eigen gemaakt wordt. De sociale normen vanuit de groep en de sociale normen van het individu komen dan samen. Wanneer een persoon de sociale normen uit een groep eigen maakt worden deze sociale normen onderdeel van de sociale identiteit van die persoon (Tajfel & Turner, 1986). De sociale identiteit zorgt voor een wij-gevoel bij het onderdeel zijn van een groep. Dit wij-gevoel kan invloed hebben op gedrag, attitudes en sociale interacties. De sterkste significante voorspeller uit het eerdergenoemde onderzoek van Neves et al. (2024) voor de bereidheid tot deelname aan een ecodorp, is ook de sociale identiteit. Rabinovich et al. (2011) stellen daarnaast dat mensen de normen en waarden van de groep waartoe ze behoren internaliseren en op te nemen als een aspect van hun zelfconcept en sociale identiteit. Dit sluit aan op de sociale identiteitstheorie van Tajfel en Turner (1986). In het kader van dit onderzoek zou dit dus betekenen dat mensen die onderdeel zijn van een sociale groep, zoals bijvoorbeeld een wijk als de Oosterparkwijk, de normen van die sociale groep als eigen gaan zien. Als de norm in de Oosterparkwijk positief is tegenover deelname aan een ecodorp, is de kans groter dat de persoonlijke norm van bewoners uit de Oosterparkwijk tegenover het deelnemen aan een ecodorp ook positief is. Wel heeft de manier waarop mensen uit een bepaalde groep naar de leden van deze groep kijken invloed op de mate waarin de groepsnorm het eigen gedrag beïnvloed (Rabinovich et al., 2011). Mensen laten zich vooral beïnvloeden door groepsnormen als ze zich verbonden voelen met de groep

én als ze de andere groepsleden als representatief zien voor die groep. Als dit niet zo is hebben die normen dus minder effect op hun gedrag (Rabinovich et al., 2011).

De sociale injunctieve buurnorm wordt dus in bepaalde mate geïnternaliseerd en dit kan invloed hebben op gedrag en attitudes (Tajfel & Turner, 1986). De algemene sociale norm lijkt op de subjectieve norm in de Theory of Planned Behavior, maar de subjectieve norm is specifiek gericht op de persoonlijke sociale omgeving van een persoon (Ajzen, 1991). Deze subjectieve norm komt dus overeen met de injunctieve sociale buurnorm die al eerder genoemd is.

Attitude

De attitude is naast de subjectieve norm een belangrijk onderdeel van de Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991). Deze theorie stelt dat het gedrag van een individu voortkomt uit een intentie. Deze intentie wordt voorspeld door drie verschillende componenten, de subjectieve norm, de attitude van een individu tegenover een bepaald gedrag en de waargenomen gedragscontrole (Ajzen, 1991). De subjectieve norm verwijst naar de perceptie van een individu over sociale druk, wat mensen denken dat andere mensen van hen verwacht. De attitude van mensen verwijst naar de houding of opvatting van mensen tegenover bepaald gedrag. De waargenomen gedragscontrole gaat over de mate waarin men denkt bepaald gedrag effectief te kunnen uitvoeren. Deze componenten hebben ook invloed op elkaar onderling, zo blijkt uit de sociale identiteitstheorie (Tajfel & Turner, 1986). Zo kan de subjectieve norm invloed hebben op de attitude van mensen tegenover gedrag (Fishbein & Ajzen, 2009). Deze attitude heeft op zijn beurt weer invloed op het gedrag van een individu. In dit onderzoek wordt er enkel gekeken naar de subjectieve norm en de attitude en verder niet naar de waargenomen gedragscontrole.

Huidig onderzoek

De subjectieve norm en de attitude van mensen tegenover deelname hebben dus elk op zichzelf een significant effect op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp zoals aangetoond in het onderzoek van Neves et al. (2024). Smith en Louis (2019) stellen daarnaast dat attitudes gedrag kunnen sturen, maar dat de sociale contexten een cruciale rol spelen bij de daadwerkelijke uitvoering ervan. Die sociale context bestaat onder andere uit de sociale norm. Attitudes beïnvloeden gedrag dus inderdaad direct, maar ook indirect door de invloed van sociale normen op attitudes. Wanneer iemand een bepaalde attitude tegenover deelname aan een ecodorp heeft, maar de sociale norm een andere verwachting schept, dan kan dit significante invloed hebben op het feit of die persoon wel of niet gaat deelnemen aan het ecodorp. In dit onderzoek wordt er dus specifiek gekeken naar de mediërende rol van attitudes in de relatie van de sociale injunctieve buurtnorm en de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

Dit alles samen, leidt tot de volgende onderzoeksvraag: “Hoe beïnvloedt de sociale injunctieve buurtnorm de bereidheid tot deelname aan een ecodorp en in welke mate medieert de attitude van mensen tegenover een ecodorp deze relatie?” Hierbij wordt er gekeken naar de mediërende rol van attitude ten opzichte van ecodorpen in de relatie tussen de onafhankelijke variabele, de sociale injunctieve buurtnorm, en de afhankelijke variabele, de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

Aan de hand van bovenstaande zijn de volgende vier hypothesen opgesteld:

H1: Een positievere sociale injunctieve buurtnorm heeft een positief effect op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

H2: Een positievere sociale injunctieve buurtnorm heeft een positief effect op de attitude tegenover een ecodorp.

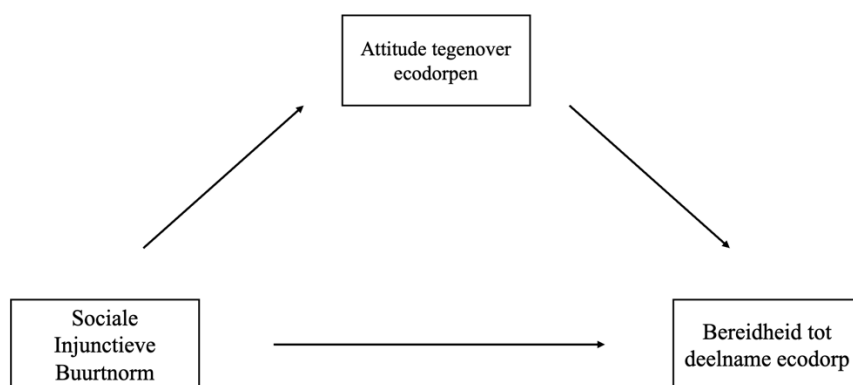
H3: Een positievere attitude tegenover ecodorpen heeft een positief effect op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

H4: Het effect van sociale injunctieve buurnorm op bereidheid tot deelname aan een ecodorp wordt gemedieerd door de attitude tegenover ecodorpen.

Kortom, een positieve injunctieve sociale buurnorm heeft een positief effect op de attitude tegenover ecodorpen en dit heeft een positief effect op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp (Figuur 1).

Figuur 1

Mediatie model; Attitude tegenover ecodorpen als mediator tussen de sociale injunctieve buurnorm en bereidheid tot deelname aan een ecodorp

Methode

Participanten

Aan het onderzoek namen 239 participanten deel. Deelnemers onder de minimumleeftijd van 18 jaar zijn verwijderd en deelnemers die de informed consent niet hebben goedgekeurd zijn ook verwijderd. Na het verwijderen van deze deelnemers bleven er 174 participanten over. Hiervan is 46 procent man en 52 procent vrouw. De gemiddelde leeftijd in de onderzoeksgroep is 43 jaar ($SD = 14.71$). De meerderheid van de participanten heeft een hbo-opleiding of een wetenschappelijke opleiding afgerond, voor beide groepen

geldt een percentage van 40 procent. Het gemiddelde aantal jaren dat een participant al in de Oosterparkwijk woont is 10,7 jaren ($SD = 40.13$).

Voorafgaand aan de verzameling van de data is er een poweranalyse uitgevoerd om te kijken welke steekproefgrootte er nodig is voor een kleine, medium en grote effectgrootte. Een kleine effectgrootte is een effectgrootte van .02 met een alfa van .05. Op basis van twee predictoren is een steekproefgrootte van 776 personen nodig voor een klein effect. Voor een medium effectgrootte van .15 is een steekproefgrootte van 107 mensen nodig. Om een grote effectgrootte te behalen van .35 is een steekproefgrootte van 48 mensen nodig. Aan dit onderzoek doen 174 participanten mee. Dit valt onder een medium effectgrootte, wat betekent dat er een medium effect te vinden is, mits er een effect is.

Procedure

Op basis van een checklist die door het EC-BSS van de Rijksuniversiteit Groningen is ontwikkeld, is het onderzoek vrijgesteld van volledige ethische toetsing. Het onderzoek heeft plaatsgevonden onder de bewoners van de Oosterparkwijk. Dit is de wijk omliggend aan de Paradijsvogeltuinen, het ecodorp waar in dit onderzoek naar gekeken wordt. De data zijn verzameld door 10 studenten van de Nederlandse en de Engelse track van de bacheloropleiding Psychologie tussen woensdag 30 oktober 2024 en zondag 17 november 2024. In vijf duo's van studenten is de vragenlijst afgenomen. De Oosterparkwijk is eerst opgedeeld in vijf verschillende gebieden en per duo werd er een gebied aangewezen. Dit duo was verantwoordelijk voor dit gebied om van deur tot deur te gaan en de mensen de vraag te stellen of ze de vragenlijst online zouden willen invullen. Dit is door middel van een flyer gegaan waar informatie over het onderzoek op stond met een QR-code die, wanneer gescand, de vragenlijst online opende. Geïnformeerde toestemming was verkregen bij de deelnemers aan het onderzoek door middel van een informatieformulier en vervolgens een

consentformulier. De data zijn verzameld door middel van een online vragenlijst via Qualtrics (<https://www.qualtrics.com>).

De volledige vragenlijst bestond uit meerdere onderdelen. In dit onderzoek wordt er enkel gekeken naar de attitude tegenover ecodorpen, de injunctieve sociale buurtnorm en de bereidheid tot deelname. De deelnemers hadden de mogelijkheid om aan het einde van hun deelname hun emailadres achter te laten in een Google Form om zo kans te maken op één van vier prijzen, bestaande uit 2 VVV-cadeaubonnen ter waarde van 25 euro en 2 pakketten samengesteld door de Paradijsvogeltuinen.

Materialen

Attitude tegenover ecodorpen

Attitude tegenover ecodorpen is gemeten aan de hand van twee items gebaseerd op Ajzen, 2006 ($\alpha = .810$). De eerste vraag die gesteld is, is; Deelnemen aan activiteiten van de Paradijsvogeltoen vind ik onplezierig of plezierig. Het tweede item is; Deelnemen aan activiteiten van de Paradijsvogeltoen vind ik slecht of goed. Beide items zijn gemeten aan de hand van een zevenpunts-Likertschaal.

Sociale injunctieve buurtnorm

De sociale injunctieve buurtnorm is ook gemeten aan de hand van twee items en deze zijn ook gebaseerd op Ajzen, 2006 ($\alpha = .725$) Het eerste item is; De meeste inwoners van de Oosterparkwijk keuren de Paradijsvogeltoen goed. Het tweede item is; De meeste inwoners van de Oosterparkwijk keuren het goed als ik deelneem aan activiteiten van de Paradijsvogeltoen. Beide items zijn gemeten aan de hand van een zevenpunts-Likertschaal variërend van sterk mee oneens tot sterk mee eens.

Bereidheid tot deelname

Bereidheid tot deelname aan een ecodorp is gemeten aan de hand van zes items gebaseerd op de vragenlijst van Sloot et al. (2018) ($\alpha = .852$) Hierbij worden de zes items

gebruikt met een zevenpunts-Likertschaal, dit keer variërend van helemaal mee oneens tot helemaal mee eens. Eén van die zes items luidt als volgt; Ik wil de Paradijsvogeltuin bezoeken. De overige vijf items staan in de Appendix A, in Tabel A1.

Resultaten

Descriptieve analyse

De data zijn geanalyseerd met versie 28 van SPSS. Na het cleanen van de data bleven er 174 mensen over van de originele 239 deelnemers.

Om de hypothesen te testen wordt er gebruik gemaakt van een lineaire regressie. De assumpties voor een lineaire regressie zijn gecontroleerd. De assumpties zijn lineariteit tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabele, homoscedasticiteit, en normale verdeling van de residuen. Aan de hand van gemaakte scatterplots is hier geen afwijking in gevonden. Aan alle assumpties zijn dus voldaan. Deze gemaakte scatterplots zijn terug te vinden in Appendix B in de figuren B4, B5, en B6.

Op basis van een descriptieve analyse van de variabelen en een Pearson-correlatie analyse tussen deze variabelen zijn de volgende resultaten verkregen. De variabele sociale injunctieve buurnorm heeft een gemiddelde score van 5.48 ($SD = 1.06$). De variabele bereidheid tot deelname aan een ecodorp heeft een gemiddelde score van 3.82 ($SD = 1.16$). Als laatste is er dan nog de variabele attitude tegenover ecodorpen, deze variabele heeft een gemiddelde score van 5.29 ($SD = 1.23$).

Er is een positieve significante correlatie tussen de sociale injunctieve buurnorm en de bereidheid tot deelname ($r = .31, p < .001$), dit wil zeggen dat deze variabelen positief met elkaar samenhangen. De positieve correlatie tussen de sociale injunctieve buurnorm en de attitude tegenover ecodorpen betekent dat deze twee variabelen ook positief met elkaar samenhangen ($r = .49, p < .001$). Dit is van belang voor een eventuele mediatie want de sociale injunctieve buurnorm moet een significante invloed hebben op de attitude om via deze

mediator effect te hebben op de bereidheid tot deelname. De correlatie tussen de attitude tegenover ecodorpen en de bereidheid tot deelname is ook van belang voor een eventuele mediatie ($r = .64, p < .001$). Als de correlatie tussen deze twee variabelen namelijk te laag is of niet significant bevonden is, is het onwaarschijnlijk dat de attitude tegenover ecodorpen een goede mediator is. De correlatie tussen de sociale injunctieve buurnorm en de attitude tegenover ecodorpen is niet hoger dan .80 ($r = .49, p < .001$). Er is dus geen sprake van multicollineariteit.

Hypothesetoetsing

Om te onderzoeken of attitude tegenover ecodorpen een mediërende factor is tussen de injunctieve sociale buurnorm en de bereidheid tot deelname aan een ecodorp, is voor de analyse PROCESS-macro model 4 met bootstrapping in SPSS gebruikt.

De eerste hypothese voorspelde dat een positievere sociale injunctieve buurnorm een positief effect heeft op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Oftewel, het effect van de sociale injunctieve buurnorm op de bereidheid tot deelname. De resultaten laten een significant positief effect zien ($B = .330, t(171) = 4.39, p < .001$) met een 95% *CI* [.18, .48]. Hiermee wordt de eerste hypothese niet verworpen. Een hogere sociale injunctieve norm in de buurt heeft een positief effect op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

Vervolgens de tweede hypothese. Deze hypothese voorspelde dat een positievere sociale injunctieve buurnorm een positief effect heeft op de attitude tegenover een ecodorp. Oftewel, het eerste effect in de mediërende relatie. Hierbij wordt er gekeken naar het effect van de onafhankelijke variabele injunctieve sociale buurnorm op de mediator attitude tegenover ecodorpen ($B = .486, t(171) = 6.65, p < .001$) met een 95% *CI* [.34, .63]. Deze resultaten laten ook een positief en significant verband zien en deze hypothese wordt ook niet verworpen. Een hogere sociale injunctieve buurnorm heeft een positief effect op de attitude tegenover ecodorpen.

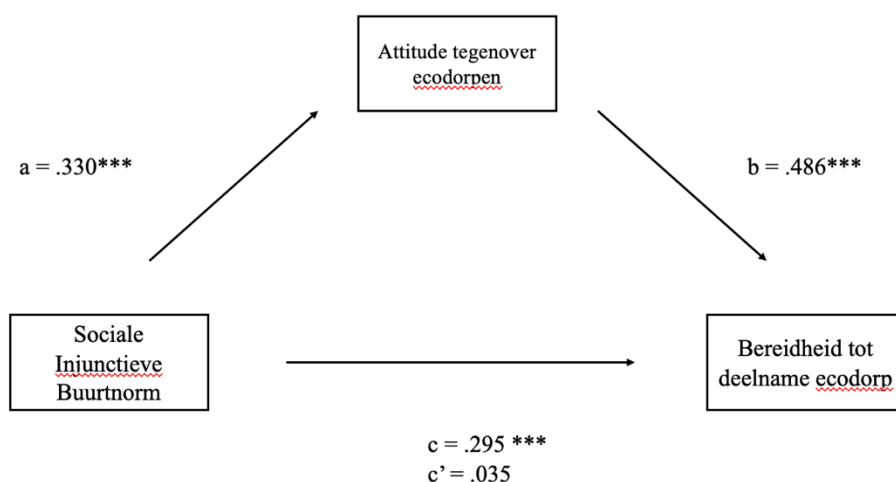
De derde hypothese voorspelde dat een positievere attitude een positief effect heeft op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Dit is het tweede effect in de mediërende relatie ($B = .607$, $t(171) = 9.54$, $p < .001$) met een 95% CI [.48, .73]. Ook deze resultaten laten een positief en significant effect zien en wederom wordt de hypothese niet verworpen. Een positievere attitude tegenover ecodorpen heeft een positief effect op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

Tot slot, de vierde en laatste hypothese. Deze hypothese voorspelt dat het effect van sociale injunctieve buurnorm op bereidheid tot deelname aan een ecodorp wordt gemedieerd door de attitude tegenover ecodorpen. Hiervoor wordt er eerst gekeken naar het directe effect van de sociale injunctieve buurnorm op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp, wanneer attitude tegenover ecodorpen ook meegenomen wordt in het model ($B = .035$, $t(171) = .51$, $p = .610$). Dit resultaat wil zeggen dat de onafhankelijke variabele injunctieve sociale buurnorm geen directe invloed heeft op de afhankelijke variabele bereidheid tot deelname aan een ecodorp, wanneer de attitude tegenover ecodorpen meegenomen is in het model. Vervolgens wordt er gekeken naar het indirecte effect van de onafhankelijke injunctieve sociale buurnorm op de afhankelijke variabele bereidheid tot deelname aan een ecodorp, via de mediator attitude tegenover ecodorpen ($B = .295$) met een 95% CI [.17, .44]. Zoals te zien is bevat het betrouwbaarheidsinterval van dit effect geen 0. Dit resultaat wil zeggen dat het effect significant is. De waarde van het effect laat zien dat het effect van de sociale injunctieve buurnorm op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp via de mediator attitude tegenover ecodorpen positief is. Deze twee resultaten samen zorgen er dus voor dat de hypothese dus niet verworpen wordt, maar ondersteund. Een positievere sociale injunctieve buurnorm zorgt dus voor een positievere attitude tegenover ecodorpen en dit zorgt vervolgens weer voor meer bereidheid tot deelname aan een ecodorp. De relatie tussen de

injunctieve sociale norm en de bereidheid tot deelname wordt dus volledige gemedieerd door de attitude tegenover ecodorpen (Figuur 2).

Figuur 2

Mediatie model; Attitude tegenover ecodorpen als mediator tussen de sociale injunctieve buurtnorm en bereidheid tot deelname aan een ecodorp met bijbehorende effecten

Noot: *** $p < .001$

Discussie

Samenvatting resultaten

Het doel van dit onderzoek was om te kijken of de factoren sociale injunctieve buurtnorm en attitude tegenover een ecodorp, een invloed hebben op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Ook is er gekeken of de attitude tegenover ecodorpen de relatie tussen de sociale injunctieve buurtnorm en de bereidheid tot deelname medieert. Door middel van het testen van vier hypothesen is hier een resultaat over uit voort gekomen.

De eerste hypothese die stelde dat een positievere sociale injunctieve buurtnorm zorgt voor meer bereidheid tot deelname aan een ecodorp is ondersteund. Ook de tweede hypothese dat een positievere sociale injunctieve buurtnorm zorgt voor een positievere attitude tegenover een ecodorp is ondersteund. De derde hypothese is ook ondersteund, namelijk een positievere

attitude tegenover een ecodorp zorgt voor meer bereidheid tot deelname aan een ecodorp. De laatste hypothese die getest is kijkt of er sprake is van een mediatie van attitude tegenover ecodorpen tussen de relatie tussen de sociale injunctieve buurnorm en de bereidheid tot deelname. Ook deze hypothese is ondersteund, er is dus sprake van een volledige mediatie. Dit betekent dat het directe effect van de sociale injunctieve buurnorm op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp niet significant is, er wordt alleen een effect gevonden wanneer de mediator, de attitude tegenover ecodorpen, in deze relatie wordt meegenomen. Oftewel, een positievere sociale injunctieve buurnorm zorgt voor een positievere attitude tegenover ecodorpen en dit zorgt vervolgens weer voor meer bereidheid tot deelname aan een ecodorp.

Implicaties

Theoretische implicaties

Deze studie geeft dus weer dat sociale injunctieve buurnormen en de attitude tegenover ecodorpen belangrijke factoren zijn voor de bereidheid tot deelname aan een ecodorp. De bereidheid tot deelname aan een ecodorp is weer van belang omdat dit zorgt voor het tegengaan van klimaatverandering. Dit sluit aan op de literatuur die er al bekend is over dit onderwerp. Namelijk dat de sociale injunctieve norm en de attitude tegenover bepaald gedrag, in dit geval de attitude tegenover een ecodorp, samen een belangrijke rol spelen in het voorspellen van bepaald gedrag, namelijk de bereidheid tot deelname aan een ecodorp (Ajzen, 1991) (Smith & Louis, 2019). Wat wel opvallend is, is dat in de Theory of Planned Behavior geen sprake is van een mediatie van deze twee factoren (Ajzen, 1991). Deze theorie stelt dat deze twee factoren afzonderlijk invloed hebben op de intentie tot gedrag. Wel staat in latere herziening van deze theorie ook vermeld dat deze factoren die gedrag voorspellen invloed op elkaar kunnen hebben (Fishbein & Ajzen, 2009). Echter, is er in de herziende Theory of Planned Behavior geen richting aangegeven als het gaat om welke factor invloed heeft op welke factor, daar is er sprake van een wisselwerking. In dit onderzoek is echter duidelijk naar

voren gekomen dat de sociale injunctieve buurnorm de invloed uitoefent op de attitude van mensen en die vervolgens weer invloed uitoefent op de intentie tot gedrag. De sociale injunctieve buurnorm blijkt dus van belang te zijn als het gaat om de bereidheid tot deelname aan een ecodorp te vergroten. De bereidheid om deel te nemen aan een ecodorp, is een vorm van milieuvriendelijk gedrag. De sociale injunctieve buurnorm lijkt dus ook van belang met betrekking op milieuvriendelijk gedrag.

Praktische implicaties

De inzichten uit dit onderzoek zijn relevant voor professionals die zich bezighouden met het ontwikkelen van interventies om milieuvriendelijk gedrag te vergroten. Ecodorppinitiatieven kunnen inzetten op het verbeteren van de sociale injunctieve buurnorm en van de attitude tegenover ecodorpen, door middel van informatieve campagnes of bijeenkomsten in de buurt. Het hierbij benadrukken van de voordelen van een ecodorp en de voordelen van het meedoen aan activiteiten van een ecodorp kan helpen de sociale injunctieve buurnorm en attitude tegenover ecodorpen te verbeteren. Daarnaast kan positieve communicatie over ecodorpen in gemeenschapsnetwerken, zoals buurtverenigingen en religieuze gemeenschappen in de buurt, de positieve houdingen tegenover ecodorpen bevorderen. Ook ervaringsleren zoals rondleidingen, open dagen en activiteiten in de buurt kan een cruciale rol spelen in het versterken van de injunctieve sociale buurnorm en de attitude tegenover een ecodorp. Op deze manier maken mensen namelijk direct kennis met de voordelen van een ecodorp en is de kans groot dat de bekendheid van een ecodorp stijgt en er positieve verhalen over het ecodorp rondgaan in de buurt.

Limitaties en vervolgonderzoek

In dit onderzoek is er gekeken naar de sociale injunctieve buurnorm, oftewel de sociale norm met betrekking op welk gedrag mensen goedkeuren en afkeuren in bepaalde situaties. In dit onderzoek gaat het om het goedkeuren of afkeuren van deelname aan een

ecodorp. Dit is niet hetzelfde als het kijken naar het daadwerkelijke gedrag van mensen uit de buurt en het daadwerkelijk deelnemen aan het ecodorp. Uit dit onderzoek is gebleken dat de sociale injunctieve buurtnorm vrij hoog ligt en mensen het over het algemeen dus ervaren dat het goedgekeurd zou worden als ze deel zouden nemen of al deelnemen aan het ecodorp. Het aantal mensen dat aangeeft daadwerkelijk deel te nemen aan het ecodorp uit ons onderzoek ligt vele malen lager. Hier zit dus een verschil in wat mogelijk invloed heeft op de resultaten. Dit sluit aan op eerder onderzoek over de intention-behavior gap en is een belangrijk fenomeen om mee te nemen in vervolgonderzoek of eventueel een gericht onderzoek over uit te voeren. Daarnaast is het aan te raden om de daadwerkelijke deelname van mensen aan een ecodorp mee te nemen in de analyses. Dat is in dit onderzoek niet gebeurd, hier is enkel de sociale injunctieve buurtnorm over deelname aan een ecodorp meegenomen.

Een ander punt om rekening mee te houden is dat zowel in de antwoorden als in de opmerkingen van de vragenlijst regelmatig naar voren kwam dat mensen zich er niet bewust van waren dat er in de Oosterparkwijk een eco-vriendelijke gemeenschap te vinden is. Respondenten gaven aan het lastig te vinden om hierover vragen te beantwoorden. Deze mensen hebben echter de vragen wel beantwoord. Dit zou ervoor kunnen gezorgd hebben dat de antwoorden die gegeven zijn niet accuraat zouden zijn. Dit kan invloed gehad hebben op de resultaten. Het zou zo kunnen zijn dat als mensen meer weten over het ecodorp en wat het precies inhoudt en waar het zich bevindt, dit een invloed heeft op mening die mensen erover hebben, en dus een veranderde sociale injunctieve buurtnorm. Deze sociale injunctieve buurtnorm kan op zijn beurt weer invloed hebben op de attitude tegenover ecodorpen en zodoende ook op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Het is dus aan te raden dit in vervolgonderzoek mee te nemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een controlevariabele of enkel de vragenlijst af te nemen bij mensen die bekend zijn met het concept ecodorp.

Conclusie

Het doel van dit onderzoek was om te kijken of de sociale injunctieve buurnorm invloed heeft op de bereidheid tot deelname aan een ecodorp en of er sprake is van een mediatie door de attitude tegenover een ecodorp. De resultaten bevestigen de hypothesen, dit indiceert dat een positievere sociale injunctieve norm zorgt voor een positievere attitude tegenover ecodorpen gevolgd door meer bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Dit benadrukt het belang van injunctieve sociale normen en attitudes bij het stimuleren van milieuvriendelijk gedrag.

Praktisch gezien kunnen beleidsmakers en ecodorpinitiatieven deze inzichten benutten door sociale normen te versterken en attitudes te verbeteren via informatieve campagnes, gemeenschapsactiviteiten en ervaringsleren.

Wel is er sprake van een mogelijke intention-behavior gap, aangezien deelname aan een ecodorp lager ligt dan de injunctieve sociale buurnorm doet vermoeden. Ook waren respondenten niet op de hoogte van het ecodorp, wat de resultaten kan hebben beïnvloed. Vervolgonderzoek kan zich richten op het verkleinen van deze intention-behavior gap en het beter begrijpen van de daadwerkelijke gedragsveranderingen in plaats van de bereidheid tot gedragsveranderingen.

Samengevat bevestigt dit onderzoek dat een positievere sociale injunctieve buurnorm zorgt voor een positievere attitude tegenover ecodorpen en dit weer zorgt voor meer bereidheid tot deelname aan een ecodorp. Sociale normen en attitudes zijn dus cruciaal voor het bevorderen van duurzaam gedrag.

Referenties

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Ajzen, I. (2006). Constructing a Theory of Planned Behavior Questionnaire. *University of Massachusetts Amherst*, 1-12.
<http://www.people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>
- Bamberg, S., Rees, J., & Seebauer, S. (2015). Collective climate action: Determinants of participation intention in community-based pro-environmental initiatives. *Journal of Environmental Psychology*, 43, 155-165. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2015.06.006>
- Cialdini, R. B., Kallgren, C. A., & Reno, R. R. (1991). A Focus Theory of Normative Conduct: A Theoretical Refinement and Reevaluation of the Role of Norms in Human Behavior. *Advances in Experimental Social Psychology*, 24, 201-234.
[https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60330-5](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60330-5)
- De Groot, J.I.M., Bondy, K., & Schuitema, G. (2021). Listen to others or yourself? The role of personal norms on the effectiveness of social norm interventions to change pro-environmental behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 78.
<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2021.101688>
- Fielding, K.S., & Hornsey, M.J. (2016). A Social Identity Analysis of Climate Change and Environmental Attitudes and Behaviors: Insights and Opportunities. *Frontiers in Psychology*, 7(121). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00121>
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (2009). *Predicting and Changing Behavior: The Reasoned Action Approach*. Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203838020>
- Fritsche, I., Barth, M., Jugert, P., Masson, T., & Reese, G. (2018). A Social Identity Model of Pro-Environmental Action (SIMPEA). *Psychological Review*, 125(2), 245-269.
<https://doi.org/10.1037/rev0000090>

- Goedkoop, F., Sloot, D., Jans, L., Dijkstra, J., Flache, A., & Steg, L. (2022). The Role of Community in Understanding Involvement in Community Energy Initiatives. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.775752>
- Haslam, A. (2012). *Psychology in Organizations: The Social Identity Approach*. (2de editie). SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446278819>
- IPCC (2014). Climate change 2014: synthesis report. *Contribution of Working Groups I, II, and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (Nr. 151). Geraadpleegd op 31 januari 2025, van <https://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/>
- Neves, C., Oliveira, T., & Santini, F. (2024). Citizen participation in local energy communities: a meta and weight analysis. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 20(1). <https://doi.org/10.1080/15487733.2024.2366628>
- Osberghaus, D., Botzen, W.J., Kesternich, M. (2025). The intention-behavior gap in climate change adaptation: Evidence from longitudinal survey data. *Ecological Economics*, 231. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2025.108543>
- Rabinovich, A., Morton, T.A., Postmes, T., & Verplanken, B. (2011). Collective self and individual choice: The effects of inter-group comparative context on environmental values and behavior. *British Journal of Social Psychology*, 51(4), 551-569. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.2011.02022.x>
- Sloot, D., Jans, L., & Steg, L. (2018). Can community energy initiatives motivate sustainable energy behaviours? The role of initiative involvement and personal pro-environmental motivation. *Journal of Environmental Psychology*, 57, 99–106. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.jenvp.2018.06.007>

Smith, J.R., & Louis, W.R. (2009). Group Norms and the Attitude-Behaviour Relationship.

Social and Personality Psychology Compass, 3(1), 19-35.

<https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2008.00161.x>

Steg, L., Perlaviciute, G., & van der Werff, E. (2015). Understanding the human dimensions of a sustainable energy transition. *Frontiers in Psychology*, 6(805).

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00805>

Tajfel, H. & Turner, J. C. (1986). The Social Identity Theory of Intergroup Behavior. *The Psychology of intergroup relations*, (2), 7-24.

Tiemeijer, W.L., Prast, H.M., Thomas, C.A. (2009). *De menselijke beslisser: over de psychologie van keuze en gedrag*. Amsterdam University Press.

<https://doi.org/10.5117/9789089642028>

Appendix A

Tabel A1

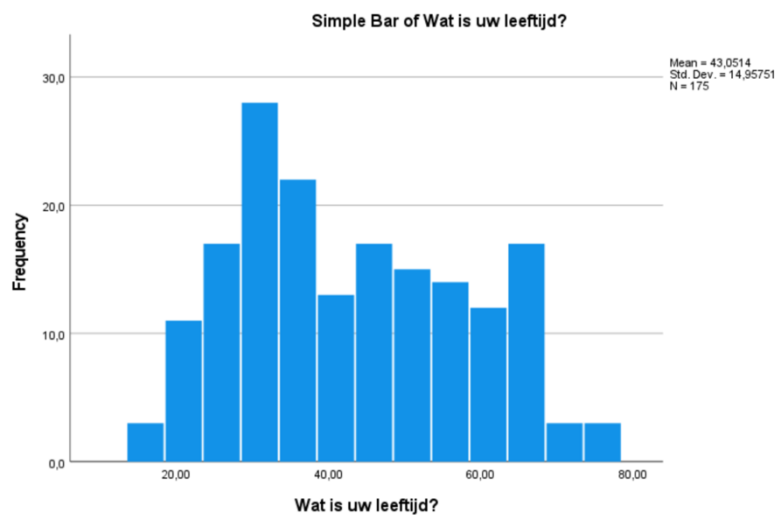
Overige Items Bereidheid tot Deelname

Item	Helemaal mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Beetje mee oneens (3)	Neutraal (4)	Beetje mee eens (5)	Mee eens (6)	Helemaal mee eens (7)
1. Ik wil informatie ontvangen over de Paradijsvogelt uin	O	O	O	O	O	O	O
2. Ik wil deelnemen aan activiteiten die door de Paradijsvogelt uin worden georganiseerd	O	O	O	O	O	O	O
3. Ik wil betrokken zijn bij de Paradijsvogelt uin	O	O	O	O	O	O	O
4. Ik ben geïnteresseerd in deelname aan de Paradijsvogelt uin	O	O	O	O	O	O	O
5. Ik wil in de Paradijsvogeltuin wonen	O	O	O	O	O	O	O

Appendix B

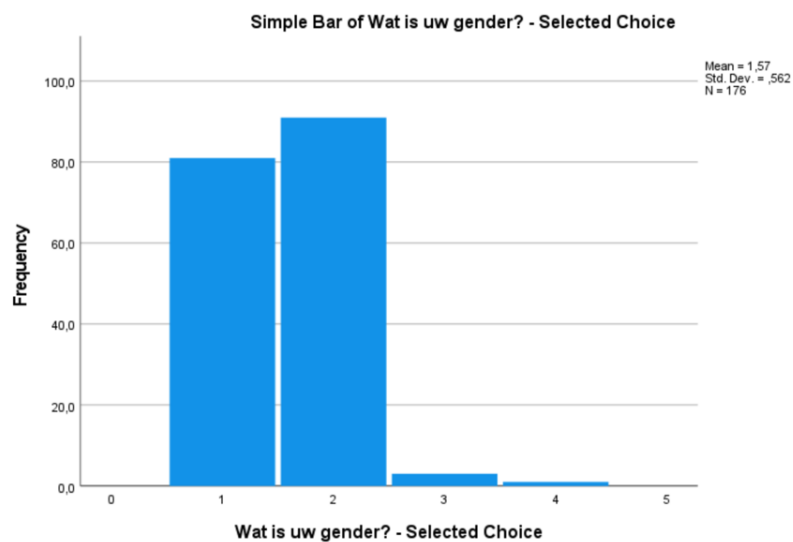
Figuur B1

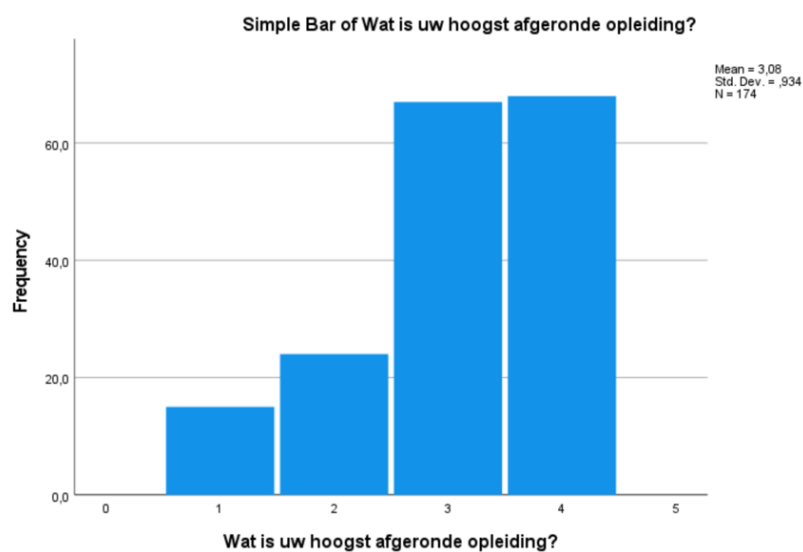
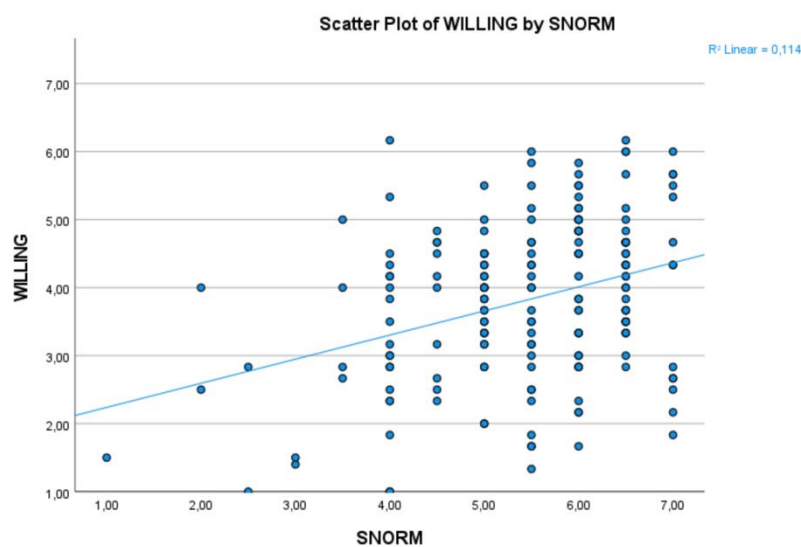
Frequentie histogram leeftijd

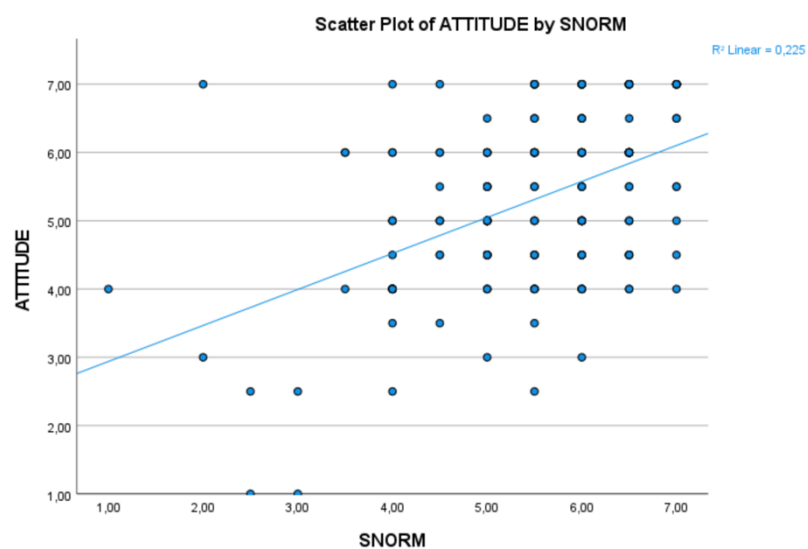

Figuur B2

Frequentie histogram gender

Figuur B3*Frequentie histogram opleiding***Figuur B4***Scatterplot sociale injunctieve norm en bereidheid tot deelname*

Figuur B5*Scatterplot sociale injunctieve norm en attitude***Figuur B6***Scatterplot attitude en bereidheid tot deelname*